

рел права у європейському регіональному міжнародному праві дещо змінюється. Так, до джерел права Ради Європи можна віднести Статут Ради Європи, Конвенції та інші міжнародні договори з питань співробітництва, рекомендації Комітету міністрів урядам держав-учасниць, рішення Комітету міністрів Ради Європи та резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи з питань внутрішньої організації (адміністративні правила). Дебатуються питання і про джерельний характер прецедентних рішень Європейського суду з прав людини. В той же час джерела права ЄС поділяються на первинні та вторинні. До первинних відносяться: Лісабонський договір, договір про приєднання. До вторинних відносяться регламенти, директиви, рішення, які приймаються парламентом та Радою, договори Європейського Союзу з третіми країнами, рішення суду ЄС та суду першої інстанції, що мають юридичний характер та ін.

Незважаючи на таку різноманітність джерел права, існують і об'єктивні можливості їх узгодження, що забезпечуються природною та функційною їх подібністю [3, 128].

Забезпечення структурної та змістовної узгодженості в значній мірі залежить від питомої ваги джерел права, їх співвідношення, особливостей конкретної правової системи і є відмінною у різних системах. Разом з тим джерела права мають різні регулятивні можливості у системі, що обумовлюється їх юридичною природою. Водночас узгодженість системи джерел права, як зазначалося раніше, можлива за умов формування правового механізму взаємодії. Враховуючи вищевикладене, під механізмом взаємодії джерел права слід розуміти спосіб цілеспрямованого забезпечення узгодженості нормативно-правових приписів у межах системи з метою ефективної регламентації суспільних відносин.

З врахуванням такого поняття юридичної природи джерел права, їх типологічних особливостей видається, що механізм взаємодії джерел права у межах їх системи мав би включати: 1) принципи такої взаємодії (наприклад, пріоритет норм міжнародного права щодо національного); 2) чітко визначені сфери автономного та спільного правового регулювання та їх межі (наприклад, сфери правового регулювання Ради Європи визначаються цілями та завданнями цієї організації, а також зовнішніми зобов'язаннями держав-учасниць; сфери національного регулювання визначаються конституціями або конституційними законами); 3) питому вагу правових засобів, а також чітко визначених суб'єктів, що забезпечують таку взаємодію (наприклад, суб'єктами забезпечення такої взаємодії можуть бути держави-учасниці або міждержавна організація або правотворчий суб'єкт у межах національного права); 4) колізійний механізм (наприклад, фіксація у Конституції засобів подолання потенційних колізій). Питому вагу правових засобів та способів і форм узгодження буде визначати конкретний вид взаємодії (наприклад, способом узгодження може бути формування змісту джерел права до міжнародних правових стандартів, а формою узгодження формальне чи автоматичне впровадження міжнародних приписів у національну систему джерел права). Так, для правових систем континентального права характерною є формальна та автоматична процедура впровадження міжнародних договорів у національні системи (формальна процедура впровадження використовується у ФРН, Австрії, Італії, в той же час автоматична — у Франції). А ст. 25 Конституції ФРН визначає, що загальновизнані норми міжнародного права є складовою частиною федерального права Німеччини і мають переваги перед законами [5, 589]. Водночас ст. 55 Конституції Франції передбачає впровадження у національну правову систему лише міжнародних договорів, які мають переважаючу юридичну силу над внутрішніми законами [6, 423]. Дещо іншою є процедура впровадження міжнародних договорів у Великобританії. Ця модель впровадження називається матеріальною, за якою міжнародний договір не має власної юридичної сили, а також переваг щодо законів і вводиться в національну правову систему спеціальним актом.

